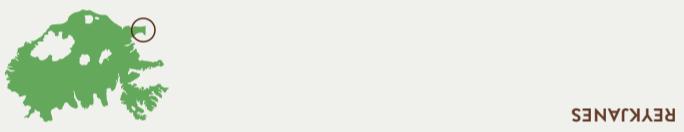

A REYKJANESSKAGA FUGLASKODNU

REYKJANES

I REYKJANES GEOPARK ER GERT RÁD FYRIR EINFÓLDUM UMGENGNISSREGLUM:

- Gættu þess að trufla fuglana sem minnst.
- EKKI snerta egg eða fjarlægja þau úr hreiðum.
- EKKI snerta eða taka upp unga.
- EKKI brjóta jarðmyndanir eða raska þeim á annan hátt.
- Hlíðar gróðri sem allra mest.
- EKKI henda neinu sem þú berð með þér, losaðu þig við sorp í sorplát.
- Engin salerni eru að gönguleiðunum. Nýttu þau sem eru náðugt upphafsstöð gögnumnar en ef þú kemst ekki hjá því að sinnu kallnu skal það gert af tilitssemi við aðra gesti.
- Hvergi er vatn að finna. Sýndu fyrirhyggju.
- EKKI ferðast einn á fjöllum. Láttu vita af ferðum þínum áður en lagt er af stað.
- Hafðu með þér lífðarfatnað. Góðir gönguskör eru mikilvægir í fjallgöngu.

safetravel.is
The official source for safe adventure in Iceland

MARKADSSSTOFNAÐI
REYKJANESSKAGA

NÁTTÚRUSTOFNAÐI
SUDURVESTLANDESDAÐI

ÞENGBORGSTOFNAÐI
SUDURVESTLANDESDAÐI

Fuglaskodun á Reykjanesi er samstarfsverkefni Dekkingarteturs Suðurnesja, Náttúrustofna Sudurvestlands, Reykjanes UNESCO Global Geopark og Markadssstofu Reykjanesi. Fuglaskodunarkort af Náðaustrlandi má finna á vefsíðunni [birdingtrail.is](#).

FUGLASKODUN Á REYKJANESI

Ísland er þekkt fyrir einstakt landslag og ósnortna náttúru. Náttúra landsins mótað af staðsetningu þess norður í Atlantshafi og af heitum og koldum sjávarstraumum allt í kringum landið. Fyrir vikið sækja gríðarlega stórir stofnfar farfugla landið heim til varps þegar hlynar í veðri að vori. Lítíð er um afrán vegna fárra rándýra og feðuskiþyrði eru góð þegar ofgnott er af fæðum á varptíma.

Varfuglar á Íslandi eru fáir miðað við önnur lönd í Evrópu, eða um 75 tegundir. Nær allar tegundir íslenskra varfugla eru af evrópskum uppruna. Ádeins þjár tegundir eiga rætur sínar að rekja til Norður-Ameriku: Hinrimi, húsönd og straumönd. Íslenska rýjanum kom líklega úr vestri þar sem hún er skylst grænlenkskum rýjunum. Samsetning íslensku fuglafunnunar er óvenjuleg samanborin við önnur Evrópolönd. Sjófuglar, andfuglar og vaðfuglar eru ríkjandi en spörfuglategundir eru faar.

Fábreytt en audug búsvæði svo sem snöggt mólendi, myrra, lífríkur uppsjör og fjörur, gera þetta land að fæðukistu fyrir and-, vað- og sjófugla. Einangran landsins og harðar aðstæður takmarka landnám sumra tegunda en veita óðrum forskot. Fyrir vikið eru stofnar ákveðinna tegunda á Íslandi gríðarlega stóri. Um helmingur allra heiðlöða, sandlöða og stelká um heiminum verpa á Íslandi og svipaða sögu er að segja um spóa og heiðagæsir. Útbreiðsla varfugla eru misjón. Ákveðnar tegundir verpa um allt land, sunu sem heiðlöða, lóðræll, rýja, snjötíttlingur og búfutíttlingur. Sumar tegundir sækja í að verpa á láglendi (stelkum) og aðrar á hálandi (heiðagæs). Ær aðrar tegundir verpa fyrst og fremist við sjávarsíðuna (tjaldur og kjó). Loks eru tegundir sem verpa í einangrunum varpstöðvum í miklum péttaleika eins og flestar sjófuglategundir. Reykjanesið er umlikið sjó og því má finna margar vaðfugla- og sjófuglategundir. Flestar tegundir verpa á nokkrum stöðum og verpandi vaðfuglar eru algengir. Sjaldgæfir varfuglar eru t.d. lómur og óðinshani. Að hausti má finna umferðarfugla svo sem raudþrystringa, tildrur og sanderlur í aðstælit og hvild í fjórum strandarinnar. Stakkfjörður nær frá Vatnsleysuströnd að Stakki norðan Helguvirkum.

VATNSLEYSUVÍK - REYKJANESBÆR

Vatnsleysuströnd nær frá Vögum að Hvasshrauni (Kúagerði) í austri og er um 15 km löng. Þetta er gróðurrikt svæði, ef tekið er mið af ölli Reykjanesinu, með nokkrar tjarnir og ferskvatt sem rennur undan hrauninu niður í fjöru. Áðalvegurinn er malbikadur en aðgengi að strönd að flestum stöðum um einkalönd. Kríuvarp er við Vatnsleysuvík (1), aðarfuglar verpa á stangli um svæðið, mafar verpa á nokkrum stöðum og verpandi vaðfuglar eru algengir. Sjaldgæfir varfuglar eru t.d. lómur og óðinshani. Að hausti má finna umferðarfugla svo sem hópar af skrofum að hausti, og með smá heppni má finna stormsvölur, ískjóa og gráskrofur. Því er mikilvægt að horfa til beggja áttu þegar gengið er frá Gardi að Garðskagavitu.

GARDUR - KALMANSTJÖRN

GARDUR
Á leið til Garda (6) frá Keflavík er gott að hafa augun opin fyrir sjóntíttlingum, tjúpum, smyrlymum og ungum fálkum að vetrí. Lítíð er um fálkavörp á Reykjanesinu en ungr fálkar eru algengir í aðstælit að vetrí. Sýkin í Gardi eru með betri flækingastöðum á Íslandi. Margir sjaldgæfir flækingar hafa venið litmerktar að þessum slöðum svo fuglaskoðarar eru beinir um að lesa á merkin og senda upplýsingar til Náttúrúrfræðistofnunar Íslands. Fleiri vaðfuglar eru tildrur, sendlingar, lóðrællar, heiðlöðar, tjeldar, sandlöðar, stelkar, spóar, fjöruspoar, jaðrakarar og stóku lappajáðarakanar. Fjöruspóar eru mjög sjaldgæfir varfuglar á Íslandi. Pekkt er örfa vörp en ekkert þeirra er á Reykjanesinu. Fjöruspóar eru brátt fyrir það algengir varfuglar í kringum Sandgerði og mæður getur nánað gengið að þeim viðum í grýtu þanginu nedan kujklingabúsinum við Sandgerðisleiru. Þekkingartetur Suðurnesja er staðsett við Gardveg 1 og þar er hægt að finna salerni og aðstöðu til að snæða nesti fyrir líttin pening. Þar eru þjár sýningar, auk lifandi sjávardýra, sem bæði børn og fullorðnir hafa gaman að skoða.

Nokkrar mafategundir flækjast til Íslands á hvert en dæmi um þær eru dvergmáfar, amerískir silfurmáfar, hringmáfar, ísmáfar, þernumáfar og rósamáfar. Þúsundir sanderlur stoppa við þessar fíjur á leið til og frá varpstöðum að vori og hausti. Margar sanderlur hafa venið litmerktar að þessum slöðum svo fuglaskoðarar eru beinir um að lesa á merkin og senda upplýsingar til Náttúrúrfræðistofnunar Íslands. Fleiri vaðfuglar eru tildrur, sendlingar, lóðrællar, heiðlöðar, tjeldar, sandlöðar, stelkar, spóar, fjöruspoar, jaðrakarar og stóku lappajáðarakanar. Fjöruspóar eru mjög sjaldgæfir varfuglar á Íslandi. Pekkt er örfa vörp en ekkert þeirra er á Reykjanesinu. Fjöruspóar eru brátt fyrir það algengir varfuglar í kringum Sandgerði og mæður getur nánað gengið að þeim viðum í grýtu þanginu nedan kujklingabúsinum við Sandgerðisleiru. Þekkingartetur Suðurnesja er staðsett við Gardveg 1 og þar er hægt að finna salerni og aðstöðu til að snæða nesti fyrir líttin pening. Þar eru þjár sýningar, auk lifandi sjávardýra, sem bæði børn og fullorðnir hafa gaman að skoða.

SANDVÍK - GRINDAVÍK

SANDVÍK
Stóra-Sandvík eða Sandvík (13) er flótt og falleg vík með stórum sandöldum og miklu lóni sem fuglar seekja mikil í. Erfit getur reynst að komast í færri við fuglana, því er gott að vera með góðan sjónauka á fæti til að skoða þá. Skúfendur, stokkendur, raudhöfðar, urtendur og alftur eru reglugilegir gestir við lónið. Í gegnum tíðina hafa sestr margir flækingar enda er lónið ein af fáum vatnsvinum á þessu svæði. Malarvegurinn við lónið og upp á sandölduna er hololdtur en hætt að vera fær flestum bílum. Ekkí er mælt með því að keyra niður í víkina þar sem auðvelt er að festa bíl þar og floðastaðan er fljót að breytast.

REYKJANES - ELDEY, VALAHNÚKUR OG KARL

Reykjanesið (14) er ysta og vestasta nesi á Reykjaneskaga sem dregur næfn sitt af þessu nesi. Þar er líklega eina kriúvarið í heiminum staðsett á hverasvæði. Í flestum tjórnum á svæðinu gæti sjávarfálar og einstök líkerfi þrifast í þeim tjórnum.

Fleðvarlar sækja í þessar tjarnir í leit að æti og skjóli. Fráberar aðstæður eru til sjófuglaskoðunar á svæðinu enda eru rík fiskimíð á Reykjaneshryggnum nálgæt landi. Hægt er að keyra að Reykjanesviti og niður að Valahnúk. Þar er hægt að ganga upp að bjargsbrún og fylgjast með verpandi ritum og fylum í kléttaveggjunum. Rett utar sest Karlinn standa í sjónum en þar verpa ritur, fylar og stóku álkur. Degan horft er út að hafi stendur Eldey tignarleg upp úr hafinu. Eldey er staðsett súlnabyggd á Íslandi með um 14-18.000 pör en aðrar varptegundir eru vinnu langivur, stuttnefjur og fylar.

VÍKUR

Þegar ekki er stuttan spöl frá Reykjanesviti í átt að Grindavík eftir malarvegi niður í Mölvík að gömlum niðurrifnum húsum á hæri hönd. Ef honum er fylgt ut að enda og gengið niður að sjó má oft sjá stóra hópa aðarfugla (15). Þeim leyhnast oft hrafnsendur, korpendur, kolendur og aðarfóngar.

ARFADALSVID

Affall fiskeldisins á Stað lokkari til sín marga máfa, andfugla og jafnvælvaðfugla sem sækja í næringarríkt setið. Nokkrar litlar virku eru að svæðinum og í sumum þeirra safnast upprekið þang sem dregur til sín vaðfugla í fæðuleit. Arfadsvík (16) er langstætt þessara víka og er einstaklega lífrík. Gott skjóli er í vikinni miðað við mikla og ríkjandi austlægla strauma. Fyrir vikið er botndýralíf mikil og fylgjast með endurspeglar það. Að vetrí er hægt að ganga upp að bjargsbrún og fylgjast með verpandi ritum og fylum í kléttaveggjunum. Þegar fylgjast með umferðarfuglum til við tjarnirnar og verpa í kóntum þeirra og að floðinu sækja vaðfuglar og máfa.

GARÐSKAGAVITI

Á þessum nyrsta odda Reykjaneskagans er glæsileg aðstaða til sjófugla- og hvalaskoðunar (7). Mikil umferð sjófugla er nálgæt landi að vori og hausti. Umferðarfuglar eru leid sinni til og frá varpstöðvum stoppa við að grasi og í fjórum oddans. Upprekkið þang safnar hita og býr til fullkomnar aðstæður fyrir þangflugulífum sem nýtast vaðfuglum og máfunum til átu. Hímbrimar, lómur og straumendur sjást úti að sjó nálgæt landi í leit að fæðum. Aðgengi er gott fyrir bæði fólkssíl og rútur. Salerni er að staðnum og stigar eru niður í fjöru þó oft sé betra að standa ofan varnargárdi og kíkjá ofan í fjórunar og út að sjó. Vegurinn milli Garðskagavita og Sandgerðis er fullur af góðum fuglaskoðunarstöðum. Áságardur er bær rétt sunnan Garðskagavita. Þar eru oft stóri hópar heiðlöða og inní a milli má stundum finna gulllóu, glítillou eða jafnvel fitjatívar. Einkavegir eru að flestum stöðum niður að fjöru en gott er að ganga að tjónum og niður að fjöru við golfvöll Hafurbjarnarstaða og við Náththaga sem staðsettur er við stóra tjarn sem heldur fjöldu anda, máfa og vaðfugla. Margar tjarnir og góðar fjörlur eru að þessari leid milli Garðskagavita og Sandgerðis svo mælt er með því að ganga að sumri að fylgjast með umferðarfuglum.

SANDGERDI

Sandgerðistjarnirnar (8) við enda Garðvegar eru varpstaðir anda, spörfugla og vaðfugla að sumri. Þær eru góður baðstaður máfa og andfugla allt árið um kring. Stokkendur, skúfendur, urtendur og grágæsir sjást allt árið þegar vök er opin. Fuglaskoðunarhús er við tjórnina en ekki er mælt með því að nýta það þar sem það er óheppilega staðsett til fuglaskoðunar. Stuttur malarvegur er við minni tjórnina sem liggar niður að sjó bak við gamla fiskivinnslu. Þar er gott að leggja bíl og skoða vaðfugla og sjófugla.

Þá er hægt að keyra að Sandgerðisleirunni sem er sunnar í bænum. Reissipúr um fiskverkunarhúsum liggja niður í fjóruna og laða að sér fjölmargar mafategundir, fýla, hævullar, stokkendur, skarfa og fjölda vaðfugla í góðu ljósmyndunarfæri. Algengir máfar á þessu svæði eru svartbakar, silmáfar nema að vetrí, silfurmáfar, hritmáfar, bjartmáfar að vetrí, hettumáfar og stóku stórmáfar. Sumar tegundir hafa fleiri en eitt litrafbrigði og dæmi um það eru fýlar og bjartmáfar. Gráleitir fýlar með dökkr fjaðrir eru kallaðir kolapítar meðan bjartmáfar með svart í vengendum rísumarinnar, fúfutíttlingar, auðnutfitíllingar og glókollar. Í Sölbrekkskógi er oft að finna smyril og tjúpur eru algengar við jáðrana. Erlendir flækingsfuglar frá Evrópu og Ameriku sem vanir eru kallaðir sækja í þetta skjóli í von um fæði á fártíma. Gott er að gægjast á tjarnirnar og athuga með endur eða aðra vatnafugla.

REYKJANESBÆR

Njarðvíkurfjár á flóði eru með betri fuglastöðum á Reykjanesinu en lítíð er um skoglendi. Skógræktarfélög Suðurnesja hefur staðið fyrir smávælegum gróðursetningum innfluttra plöntutegunda. Þar má helst nefna Selskógi við rætur Þorbjarnar (18), Sölbrekkskógi (4) við Seltjörn og Haubaelju við Snorrastöðtjarnir. Helstu tegundir sem finnast í þessum lundum eru skógarprestir, mursarrindar, fúfutíttlingar, auðnutfitíllingar og glókollar.

Í Sölbrekkskógi er oft að finna smyril og tjúpur eru algengar við jáðrana. Erlendir flækingsfuglar frá Evrópu og Ameriku sem vanir eru kallaðir umhverfum skýriliði. Hafnir Njarðvík, Keflavík og Helgúvík halda stóra hópar aðarfugla og sjófugla. Góðar líkur eru að sjá að aðarfóngar, korpendur og kolendur í hópmum. Skarfar, teistur og selir eru oft í góðu fær í hópnunum. Á klettum við vitann í Helgúvík að sumri eru hún frekar algeng á Íslandi miðað við annars staðar í Evrópu.

KALMANSTJÖRN OG HAFNABERG

Bilastæði er að finna sunnan við fiskeldið að vegi 425. Þar er hægt að ganga meðfram girðingu niður að Kalmanstjörn. Þar safnast straumendur saman í hóp að vetrí og þar hafa sestr flækingar á bordi við rákond, brandond, gráhegra, aðarfóng og sefgoða. Þegar ekki er lengra til suðurs er bilastæði með fuglakorti. Þaðan er um 20 mínútna ganga niður að Hafnabergi (12) og gott er að hafa augun opin fyrir verpandi kjóum í leitinni. Hafnaberg er sjófuglabjarg með verpandi fýlum, ritum, langvum, stuttnefnum, álkum og stóku lunda (2006). Varp byrjar í lok maí og álega er um 30 dagar og ungar eru um 20 daga í hreiðri áður en þeir stókka til sjávar í fylgd foreldra. Finn fugla- og hvalaskoðun er frá sýllunum. Sýllur eru ótraustar og aðgát skal hófð nærri bjargsbrún.

